

Povjerenstvo za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava

Sukladno članku 39. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, a u vezi s člankom 30. Poslovnika, Povjerenstvo za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava na 9. sjednici održanoj 19. rujna 2011. godine razmatralo je **Konačni prijedlog Kaznenog zakona**.

Na osnovi rasprave i izjašnjavanja pojedinih članova Povjerenstva utvrđeno je sljedeće

MIŠLJENJE

- 1. Članovi Povjerenstva za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava, suglasni su da je nužno da se Konačni prijedlog Kaznenog zakona, zbog izuzetne važnosti Zakona uputi na očitovanje Gospodarsko – socijalnom vijeću.**
- 2. Članovi Povjerenstva za zakonodavstvo kolektivne pregovore i zaštitu prava, predstavnici Vlade RH podržavaju Konačni prijedlog Kaznenog zakona.**

IZDVOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA

Hrvatska udruga poslodavaca predlaže da se Konačni prijedlog Kaznenog zakona povuče iz zakonodavne procedure obzirom da su pojedine odredbe, napose one iz Glave XII, protivne čl. 1. Protokola br. 4. uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a koju je RH ratificirala 05. studenog 1997. godine.

Navedenim člankom izriekom je zabranjeno ližavanje slobode bilo koga samo na temelju nesposobnosti ispunjenja ugovorne obveze (zabrana dužnog zatvora). Kako su ratificirane meunarodne Konvencije dio nacionalnog pravnog poretka, a po pravnoj snazi su iznad zakona, nesporno je da je ovakav prijedlog Kaznenog zakona u suprotnosti s pravnim poretkom Republike Hrvatske.

Ukoliko pak predlagatelj proslijedi u ovom obliku Konačni prijedlog Kaznenog zakona u daljnju proceduru, prijedlog HUP-a je da se o njegovoj usklađenosti sa zakonima, uključujući i Konvenciju, očituje Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora.

Članak 131. Povreda prava na rad . HUP ostaje pri stalizitu da se zaštita zviždača treba regulirati kroz prekršajne sankcije Zakona o radu.

„Članak 131.

(1) Tko otkaže ugovor o radu radniku zato što se u dobroj vjeri zbog opravdane sumnje u korupciju ili zlostavljanje na poslu obratio ili podnio prijavu nadležnim osobama ili tijelima državne vlasti, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. kaznit će se tko otkaže ugovor o radu jednom ili više radnika zbog njihovog sudjelovanja u štrajku koji je organiziran i proveden u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilima sindikata.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko ne izvrši pravomoćnu sudsku odluku kojom je odlučeno o vraćanju radnika na posao.“

Prijedlog HUP-a:

(1) Tko otkáže ugovor o radu jednom ili više radnika zbog njihovog sudjelovanja u štrajku koji je organiziran i proveden u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilima sindikata, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.“

(2) Tko organizira ili provede štrajk protivno zakonu, kolektivnom ugovoru ili pravilima sindikata, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.“

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko ne izvrši pravomoćnu sudsku odluku kojom je odlučeno o vraćanju radnika na posao.

Obrazloženje:

Stavak 1. predlaže se brisati i sankcionirati zaštitu zviždača kroz prekršajne odredbe Zakona o radu kao jedan od najtežih prekršaja poslodavca.

Novi stavak 2. mišljenja smo da je nužno uvesti kaznenu sankciju i za onoga tko organizira i provede štrajk protivno Zakonu o radu, pravilima iz kolektivnog ugovora i pravilima sindikata iz razloga što se takvim djelovanjem mogu nanijeti značajne štete poslodavcu koje ovaj na nikakav način neće moći naknaditi, te se na taj način šteti poslodavcu, ali i svim njegovim dionicima (uključujući i radnike).

Članak 132. Neisplata plaće . HUP smatra predloženu odredbu apsolutno neprihvatljivom i u suprotnosti s navedenom Konvencijom, jer se kod radnog odnosa radi o klasi nom ugovornom odnosu radi ijeg se neispunjenja ne može zaprijeti kazna lizavanja slobode.

„Članak 132.

(1) Tko ne isplati dio ili cijelu plaću jednom ili više radnika, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko ne daje podatke ili daje netočne podatke za određivanje plaće i na taj način je ne uplaćuje ili uplaćuje djelomično.

(3) Nema kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka kada je do neisplate došlo zbog nemogućnosti raspolaganja financijskim sredstvima na računu poslodavca ili nedostatka financijskih sredstava na računu poslodavca koji nisu nastali neurednim i nesavjesnim gospodarenjem ili kad je do neisplate došlo iz drugih opravdanih razloga.

(4) Ako počinitelj iz stavka 1. naknadno uplati zaostale plaće, može se osloboditi kazne.

(5) Plaćom iz ovoga članka smatra se naknada za rad, doprinos za mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, zapošljavanje osoba s invaliditetom ili osiguranje od nezaposlenosti i ostali doprinosi i naknade prema posebnim propisima.“

Prijedlog HUP-a, ukoliko predlagatelj ne pristane ovaj članak izbrisati iz Zakona:

(1) Tko ne isplaćuje plaće s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi sebi ili drugome ili tko ne izvrši sudsku odluku u vezi s tim pravom, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako počinitelj iz stavka 1. naknadno uplati zaostale plaće, može se osloboditi kazne.

(3) Plaćom iz ovoga članka smatra se naknada za rad, doprinos za mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, zapošljavanje osoba s invaliditetom ili osiguranje od nezaposlenosti i ostali doprinosi i naknade prema posebnim propisima.

Obrazloženje:

Prema važećem zakonodavstvu, u slučaju neisplate plaće ili doprinosa, radnik ima pravo:

1. Otkazati sklopljeni ugovor o radu
2. Pokrenuti ovršni postupak protiv poslodavca (obračun plaće predstavlja OVRŠNU ISPRAVU)
3. Pokrenuti štrajk

4. Pokrenuti stečaj protiv poslodavca (bez plaćanja pristojbe)
5. Prijaviti poslodavca inspekciji rada.

S obzirom na navedeno, neisplata plaće može biti okarakterizirana kao kazneno djelo samo u najtežim slučajevima, kako smo u stavku 1. predložili.

Članak 133. Zlostavljanje na radu . Predlaže se brisati članak 133. HUP ostaje pri stajalitzu da se pitanje mobbinga mora riješiti posebnim propisom, a obzirom da je bi e kaznenog djela, i to na puno precizniji na in, definirano i sankcionirano u prekrzajnim odredbama Zakona o suzbijanju diskriminacije (NN br. 85/08) pa se na ovaj na in isto djelo dvojako regulira zto je u suprotnosti sa l. 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju, te se na taj na in doprinosi daljnjoj pravnoj nesigurnosti.

„Članak 133.

(1) *Tko na radu ili u vezi s radom drugog vrijeđa, ponižava, zlostavlja ili na drugi način uznemirava i time naruši njegovo zdravlje, ili povrijedi njegova prava, ili pogorša njegove uvjete rada, ili ugrozi njegovo napredovanje, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.*

(2) *Kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka progoni se po prijedlogu.“*

Članak 248. Povreda prava vjerovnika u gospodarskom poslovanju - HUP i dalje smatra neprihvatljivim ovakav prijedlog lanka iz razloga zto je bi e djela opisano na na in da je prosu ivanje o gospodarskom poslovanju u potpunosti prepuzteno diskrecijskoj ocjeni suca.

„Članak 248.

(1) *Tko u gospodarskom poslovanju sljedećim radnjama izazove prezaduženost ili nesposobnost za plaćanje ili u stanju prezaduženosti ili nesposobnosti za plaćanje koja prijeti ili je nastupila:*

1. *prividno ili besplatno prenese imovinu na trgovačko društvo koje je osnovao sam ili s drugim, ili na drugi način cijelu ili dio imovine koja bi činila stečajnu masu prividno proda, optereti bez odgovarajuće protučinidbe, besplatno ustupi, ošteti, uništi ili učini neupotrebljivom,*

2. *zaključi fiktivni ugovor ili prizna nepostojeću tražbinu,*

3. *ne vodi trgovačke ili poslovne knjige koje je dužan voditi ili ih prikrije, uništi, ošteti, preinači ili ih tako vodi ili izradi završni račun da se ne može utvrditi ili je znatno otežano utvrđivanje njegova imovinskog stanja,*

4. *u suprotnosti s urednim i savjesnim gospodarenjem umanji imovinu koja bi činila stečajnu masu ili prikrije imovinsko stanje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.*

(2) *Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.*

(3) ***Ako je djelom iz stavka 1. prouzročena znatna šteta ili gubitak zaposlenja većeg broja ljudi,*** *počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.*

(4) *Ako su posljedice iz stavka 3. prouzrokovane djelom iz stavka 2., počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.*

(5) *Ako su vjerovnici namireni prije donošenja presude, počinitelj se može osloboditi kazne.“*

Prijedlog HUP-a:

(1) Tko znajući za svoju prezaduženost ili nesposobnost za plaćanje s ciljem da smanji buduću stečajnu masu:

1. *prividno ili besplatno prenese imovinu na trgovačko društvo koje je osnovao sam ili s drugim, ili na drugi način cijelu ili dio imovine koja bi činila stečajnu masu prividno proda, optereti bez odgovarajuće protučinidbe, besplatno ustupi, ošteti, uništi ili učini neupotrebljivom,*

2. zaključi fiktivni ugovor ili prizna nepostojeću tražbinu,
3. ne vodi trgovačke ili poslovne knjige koje je dužan voditi ili ih prikrije, uništi, ošteti, preinači ili ih tako vodi ili izradi završni račun da se ne može utvrditi ili je znatno otežano utvrđivanje njegova imovinskog stanja,
4. u suprotnosti s urednim i savjesnim gospodarenjem umanju imovinu koja bi činila stečajnu masu ili prikrije imovinsko stanje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(3) Ako je djelom iz stavka 1. prouzročena znatna šteta, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ako su posljedice iz stavka 3. prouzrokovane djelom iz stavka 2., počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(5) Ako su vjerovnici namireni prije donošenja presude, počinitelj se može osloboditi kazne.“

Obrazloženje:

Mišljenja smo da je predloženo određenje gospodarskog subjekta u stavku 1. u smislu da je isti „u stanju prezaduženosti, odnosno nesposobnosti za plaćanje koja prijete ili je nastupila“, preširoko određena te predlažemo da se formulira na način kako je predloženo tj. da se odnosi na poslodavca kod kojeg su ispunjeni uvjeti za otvaranje stečaja.

Isto tako u stavku 3. predlaže se brisati riječi „ ili gubitak zaposlenja većeg broja ljudi“, a obzirom da je isto nedefinirano i neodredivo te doprinosi pravnoj nesigurnosti.

Glava XV. Kaznena djela protiv časti i ugleda . HUP i dalje ostaje kod stajalizta da se u RH još puno treba raditi na pitanju slobode medija i razvoju demokratskog društva, pa stoga predložene izmjene smatra apsolutno neprihvatljivim, grubim zadiranjem u slobodu medija, te velikim korakom unazad.

Obzirom da je u posljednjem prijedlogu brisana kazna zatvora kao sankcija, HUP predlaže brisati cijelu Glavu XV. iz Kona nog prijedloga Kaznenog zakona, odnosno barem zadržati postojeći pravni okvir koji kod ovih kaznenih djela predviđa institut isključenja protupravnosti (I. 203. važeći KZ-a) koji je nužnost u radu novinara. HUP smatra da je uvođenje drakonskih novih kazni za novinare zapravo izravan udarac na slobodu govora jer se time novinare dovodi u položaj da im je prihvatljivija kazna zatvora nego dužni koristolpvo kako se predlaže u tekstu Kona nog prijedloga Zakona.

Prijedlog HUP-a:

- zadržati postojeći čl. 203. KZ-a o isključenju protupravnosti za sva kaznena djela protiv časti i ugleda jer je to nužnost radi slobode medija
- zadržati postojeće limite novčanih kazni; nema opravdanja za povećanje tih iznosa u odnosu na novinarsku djelatnost
- kod sramoćenja ograničiti se na sankcioniranje onoga što je u sadašnjem zakonodavnom rješenju čl. 201. - Iznošenje osobnih ili obiteljskih prilika (bez posebnog sankcioniranja neistinite tvrdnje, jer je to obuhvaćeno klevetom; bez zabrane dokazivanja istinitosti, te zadržati sadašnji kvalificirani oblik iz st. 3. čl. 201. koji štiti djecu, a za koji nije jasno kako je izostavljen sa predviđenom kaznom zatvora).

IZDVOJENO MIŠLJENJE SINDIKALNIH SREDIŠNJICA

Obzirom na primjedbe sindikalnih srediznjica iznesene na prethodne prijedloge Kaznenog zakona te injenicu kako ve ina istih nije usvojena, srediznjice i nadalje ustraju na stavu kako su predložena rjezenja u dijelu skona nog prijedloga Kaznenog zakona neprihvatljiva, zbog ega predlažemo njihovu izmjenu sukladno rjezenjima koja navodimo u nastavku.

Članak 129. Povreda prava na udruživanje

Navedeni članak potrebno je nadopuniti na način da istim bude jasno utvrđeno kako je kažnjivo i **svako uskraćivanje, ograničavanje i sprječavanje djelovanja sindikata**, a ne samo kako je predloženo osnivanje sindikata. Naime, ukazujemo kako postoje poslodavci kod kojih je sindikat osnovan, ali mu je djelovanje je ustrajno opstruirano od strane poslodavca, kroz onemogućavanje avanjanje njegovog slobodnog rada i djelovanja.

Hrvatska je ratificirala Konvencije Međunarodne organizacije rada broj 87 i 98 i na taj način se obvezala poduzimati sve potrebne mjere kako bi radnicima osigurala slobodno ostvarivanje prava na udruživanje. Konvencija broj 98 jasno utvrđuje da sindikat ima pravo na potpunu slobodnu i pravo djelovanja i upravljanja, a ta autonomija ne može biti ograničena ili onemogućena postupcima druge strane, kojim bi se to pravo prije bilo, što se u praksi često događa.

Argumentacija predlagatelja za odbijanje prijedloga srednjojica kako je tražena inkriminacija pokrivena prekršajima iz Zakona o radu nije osnovana, jer Zakon o radu sankcionira nadzor nad utemeljenjem i djelovanjem sindikata, a to nije isto što i uskraćivanje, ograničavanje i sprječavanje djelovanja sindikata. Također, čini se nelogičnim da se pružava zaštita u slučaju sprječavanja osnivanja sindikata, a ne i u slučaju sprječavanja njegova djelovanja, a ovo potonje ima potpuno istu posljedicu.

Obzirom na sve navedeno, može se zaključiti kako se bez zaštite prava u punom opsegu teško može očekivati njegova provedba, pa predlažemo da se zaštita produži i na povredu prava na slobodno djelovanje sindikata, a ne samo na udruživanje.

Stoga predlažemo da navedeni članak glasi:

„Tko uskrati ili ograniči pravo na osnivanje političkih stranaka, sindikata ili drugih udruga, uključivanje u njih ili istupanje iz njih, kao i njihovo djelovanje koje je u skladu sa zakonom, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.“

KD Povreda prava na štrajk

Predlagatelj nije prihvatio prijedlog sindikalnih srednjojica prema kojem bi i **uskrata ili ograničenje prava na štrajk bilo kazneno djelo**, a koje je opisano u članku 111. važećeg KZ 97, s obrazloženjem da se zaštita prava radnika na štrajk *ostvaruje kroz njihovu zaštitu od nezakonitog otkaza zbog sudjelovanja u štrajku*. Navedena predlagačeva argumentacija je proturječna i neprihvatljiva, jer zaštita prava na štrajk nije moguća i zaštitom od nezakonitog otkaza. Otkaz ugovora o radu je moguća posljedica sudjelovanja u štrajku i predlagač ispravno u stavku 2. članka 131. pružava radniku kaznenopravnu zaštitu od takvog poslodavčevog ponazanja. Međutim, zaštita prava na štrajk se izostavlja. Organizacija i provedba štrajka, po svojoj prirodi, prethodi mogućem otkazu ugovora o radu kao posljedici sudjelovanja u štrajku. Kako bi se pružila odgovarajuća i sveobuhvatna kaznenopravna zaštita, predlagač mora predvidjeti kako prethodnu (zaštitu prava na organiziranje i provedbu štrajka), tako i posljednju (zaštita od nezakonitog otkaza) zaštitu.

Pravo na štrajk, kao i slobodno i neometano djelovanje, temeljna su prava sindikata zajamčena ratificiranim Konvencijama Međunarodne organizacije rada. U slučaju izostanka zaštite navedenih prava, s punim pravom se dovodi u pitanje i ostvarivanje zajamčenog prava na udruživanje odnosno osnivanje sindikata.

Slijedom navedenog, a budući da i važeći KZ 97 predviđa ovo kazneno djelo, mišljenja smo kako isto mora biti predviđeno i u Zakonu o kaznenom zakonodavstvu. Uskrata ili ograničenje prava na štrajk moguće je djelovanje poslodavca u smjeru njegova onemogućavanja, zbog čega takvo ponazanje treba biti prepoznato kao kazneno djelo.

Članak 132. Neisplata plaća

U odnosu na ovo kazneno djelo, smatramo da odredbe stavaka 3. i 4. treba brisati. Naime, navedene odredbe smatramo protivne stavcima 1. i 2., jer imaju za cilj onemogućavanje kaznenopravne zaštite koju pružaju navedeni stavci. Sama činjenica da poslodavac radniku za obavljeni rad ne isplati dio ili cijelu plaću u predstavlja neuredno i nesavjesno gospodarenje, a to smatramo dovoljnim za ostvarenje bitne obaveze ovog kaznenog djela. Ostavljanjem mogućnosti da savjesno i uredno poslovanje, odnosno gospodarenje, a unatoč kojem radniku nije isplaćena plaća, može biti uvjet kojim se ne ostvaruje bitne obaveze ovog kaznenog djela, nije prihvatljiv. Ostvarenje, odnosno neostvarenje bitne obaveze ovog kaznenog djela ne možemo dovoditi u vezu s postojanjem, odnosno odsustvom uvjeta koji su u isključivoj nadležnosti poslodavca i na koje radnik nema nikakva utjecaja, a koje posljedice prema ovako predloženom rješenju treba snositi. Također, smatramo kako ne mogu postojati nikakvi osloboditeljni i razlozi za neisplatu plaće pa tako niti *drugi opravdani razlozi* koji predlagač neodređeno navodi. Neodređeno u sadržaju stavka 3. predlagač i nadalje omogućava tzv. privilegirano krivično djelo, odnosno dovodi u pitanje opstojnost bitne obaveze ovog kaznenog djela određenu stavkom 1.

Također, krajnje neprihvatljivim držimo stavak 4., odnosno mogućnost tzv. djelotvornog kažnjavanja, jer se istim omogućava opetovano ponavljanje kaznenog djela, a bez sankcioniranja. Argumentacija predlagača kako navedeno rješenje *povećava efikasnost postupka* je nesumnjivo istinita, ali prednost pred efikasnošću u treba imati svršishodnost i djelotvornost kažnjavanja. A ona je stavkom 4. u cijelosti poništena.

Neisplatom plaće poslodavac, prije svega, krši obvezu iz ugovora o radu, a ona kao svoju posljedicu ima ugrozu radnikove egzistencije. Iz pozicije radnika, sasvim je nebitno koji su razlozi doveli do neisplate plaće, za ostvarenje bitne obaveze ovog kaznenog djela jedino bitno treba biti da je do neisplate dozlo. Obzirom na razirenost ove pojave u hrvatskom društvu i na dugogodišnju preizbitnu toleranciju iste, sindikalne srednjice predlažu da se uređenjem ovog kaznenog djela ne predviđaju nikakvi razlozi isključenja protupravnosti zbog čega predložimo **brisanje stavka 3. i 4.**

Kaznena odgovornost za nepokretanje stečajnog postupka

Uzimajući u obzir nepotpuna zakonska rješenja u dijelu koji se odnosi na obvezu uprave na pokretanje stečajnog postupka u slučaju ispunjenja zakonom predviđenih uvjeta u smislu nepropisanosti odgovarajuće sankcije (Stečajni zakon) te obzirom na činjenicu da ovakvo ponavljanje dodatno povećava pandemijski problem nelikvidnosti, sindikalne srednjice predlažu kao kazneno djelo predvidjeti i nepokretanje stečajnog postupka od strane odgovorne osobe u pravnoj osobi kada su se ispunili za to zakonom predviđeni uvjeti. Predloženi rješenjem uvela bi se nedostajuća odgovornost odgovornih osoba u pravnoj osobi za koju ocjenjujemo da, zbog ozbiljnosti posljedica ovakvog propuztanja i u stalosti ove pojavnosti, mora biti kaznena.

Članak 379. Stupanje na snagu

I dalje držimo neprihvatljivim rješenje prema kojem navedeni nacrt prijedloga Kaznenog zakona stupa na snagu tek 01. srpnja 2013. godine. Obrazloženje prema kojem je to učinjeno jer *novi Kazneni zakon štiti mnoga dobra Europske unije jednako kao vlastita (npr. jednaka se zaštita pruža izborima za Europski parlament i izborima za Hrvatski sabor) što je opravdano prvenstveno ako je Hrvatska članica Europske unije zakon stupa na snagu tek s predviđenim datumom ulaska RH u EU (iz obrazloženja članka 379.)* smatramo neuvjerljivim, jer nije ovo jedini zakon u RH koji dijelom uređuje materiju vezanu uz EU. U takvim zakonima odredbe vezane uz EU stupaju na snagu danom ulaska Hrvatske u EU, dok glavnina propisa stupa na snagu odmah ili u razumnom roku.

Apsolutno je neprihvatljivo da se kaznena djela koja se kao nova predviđaju predmetnim Kaznenim prijedlogom Kaznenog zakona (a koja nisu u vezi s ulaskom Hrvatske u EU) mogu do ulaska Hrvatske u EU slobodno činiti bez ikakvih sankcija iako već pri usvajanju novog

Kaznenog zakona postoji svijest o tome da je takvo ponazanje neprihvatljivo i da se kao takvo propisuje kao kazneno djelo.

Zbog navedenog, predlažemo da predmetni Zakon **stupi na snagu 01.01.2012. godine**, osim odredaba koje mogu biti primjenjive tek po ulasku RH u EU, a što je još uvijek dovoljan *vacatio legis* za pripremu praktičara za njegovu primjenu.

Koordinatorica Povjerenstva

Admira Ribić, v.r.